

1934.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: E4.

ASIA: _____

Oslossa olevan lähetystön raportti n:o 1.

Ministeri Theodorin.

18/1-34.

OSLO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 1.

Oslossa 18 p:nä tammi kuuta 1934.

1 50 Sal 38

Asia: Norjan Stortingetin avaus
ja hallituskysymys.

22/1-34
5 04

Kuten muistetaan, on Norjan uudessa eduskunnassa 69 työväenpuolueen edustajaa ja 81 porvaria jakaantuneina kolmeen puolueeseen, Høireen, Venstreen ja talonpoikaispuolueeseen. Puhemiehen vaalissa oli siis porvari-
puolueiden yhdyttävä, jos aikäivät estää sosialistin tule-
masta puhemieheksi. Tästä eri sanomalehdet kirjoittelivat jo paljon ennen Stortingetin kokoontumista. Høire ilmoitti asettavansa puhemiesehdokkaaksi entisen monivuo-
tisen puhemiehen Hambron ja venstre ilmoitti äänestävänsä häntä. Talonpoikaispuolue taas kategorisesti ilmoitti, ettei se missään tapauksessa tule äänestämään Hambroa. Kun olen täällä tiedustellut syytä tähän vastenmielisyy-
teen Hambroa kohtaan, on minulle ilmoitettu, että Hambro arvosteli kovin terävästi talonpoikaispuolueen hallituksen Grönlannin-politiikkaa ja vaaliagitatioissa erittäin anka-
rasti hyökkäsi talonpoikaispuolueen kimppuun. Viimeiseen asti toivoivat kuitenkin høire ja venstre, että talon-
poikaispuolue kolmannessa äänestyksessä antaisi äänensä Hambrolle ennen kuin sallisi "marxilaisen" Nygaardsvoldin

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

tulla puhemieheksi.

Näin ei kuitenkaan käynyt, sillä talonpoikaispuolue äänesti kahdessa ensimmäisessä äänestyksessä oikeistolais- ta Lykkeä ja viimeisessä, kun oli äänestettävä joko Ny- gaardsvoldia tai Hambroa, jätti tyhjät liput. Näin tuli Nygaardsvold valituksi.

Stortingetin vähän jännityksellä odotetut avajaiset tapahtuivat tänään täydellisesti entisten kaavojen mukai- sesti. Nygaardsvold piti kauniin puheen ja lopetti sen lauseeseen: Jumala varjelkoon kuningasta ja isänmaata!

Hallituksen budjettiesitys jätettiin samalla eduskun- nalle. Huomattavin kohta siinä on, että pula-ajan autta- miseksi ehdotetaan myönnettäväksi 42,9 miljoonaa kruunua. Panen tähän mukaan hallituksen ehdotuksen tämän summan jaaksi.

Työväenpuolue on myöskin julkaissut ehdotuksensa pu- la-ajan auttamiseksi, ja sisältää se avustuksia jokseens- kin smacoihin tarkoituksiin kuin hallituksenkin esitys, mutta päättyy 140 miljoonan kruunun loppusummaan.

Lisämenot esittää hallitus peitettäväksi osaksi lai- nalla, osaksi perintöveron koroituksella; työväenpuolue taas lainalla (80 milj. kr.), perintö- ja omaisuusverolla.

Hallitus jätti myös Stortingetille ilmoituksen, että se on valmis jättämään paikkansa saatuaan epäluottamus- lauseen, mutta ei ennen.

Vaikka pelko työvänehallitusta kohtaan Nygaardsvoldin tahdikkaan esiintymisen johdosta on jonkin verran haihtunut, luulen kuitenkin kestävän verrattain kauan, ennen kuin Mowinckelin hallitus kaatuu epäluottamuslauseeseen.

W. Mowinckel

NORJAN HALLITUKSEN PULA-AVUSTUSOHJELMA

Pulan lieventämiseen ja työttömyyden vastustamiseen	Nkr.	9,000,000
Lainoihin pyydysten hankkimista varten ja muuta avustusta kalastajille	"	1,500,000
Avustusta kalastustuotteiden menekin vilkauttamiseksi	"	350,000
Uutisviljelyksiin y.m.	"	4,500,000
Metsänhoidollisiin töihin	"	1,200,000
Maatalous- ja kotiteollisuustuotteiden myynnin avustamiseen	"	650,000
Norjalaisten viljatuotteiden lisäsuojeluun . .	"	2,600,000
Lainauskoron alentamiseen valtion takaamissa pankeissa	"	4,400,000
Lainoihin vaikeassa asemassa oleville säästöpankeille	"	1,500,000
Lainoihin kunnille sellaisten velkojen konvertointiin, joista kunnat eivät voi maksaa korkoja eikä kuolatuksia	"	<u>2,500,000</u>
	"	28,200,000
Pääomamenoihin:		
Valtionrautateille sähköistykseen y. m. . . .	"	6,000,000
Lennätinlaitokselle kaapelirakennuksiin ja erinäisiin puhelinrakennuksiin	"	4,700,000
Maanviljelijäin ja kalastajien lainakassoille "	"	3,000,000
Meijerien lainarahastolle	"	<u>1,000,000</u>
	Nkr.	42,900,000

Näistä suurista määrärahoista huolimatta ei ehdoteta

mitään veronkoroituksia. Sen sijaan ehdotetaan, että valtiovelan sopimuksen mukaiset kuoletukset peitetään uusilla lainavaroilla ja että lisäksi lainataan 10,7 miljoonaa ylemmänä mainittuihin kaapelirakennuksiin ja rautateiden sähköistykseen - peruspääoma, joka tulee maksamaan omat korkonsa ja kuoletuksensa.

Erinäisiä perintöveron säännöstelyjä ehdotetaan, ja ylimääräisen omaisuusveron poistamista ehdotetaan jatkettavaksi alentamalla uudelleen 10 % alkuperäisistä veromääristä, joten koko alennus tulee olemaan 40 %.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 84.

ASIA:

Oslossa olevan lähetystön raportti n:o 2.

Ministeri Vuolijoki.

16/3-34.

OSLOSSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 530.

Oslo SSA 16 P:NÄ maalis KUUTA 19 34.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

2/50 Sal	54
19/3-34	9 - 1
5	94

Ulkoasiainministeriölle

ASIA: Maatalouspulan lieventäminen ja

hallituspulan uhka Norjassa.

Lähetystö toimittaa tämän mukana kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle otsakeasiaa koskevan, tänään päivätyn raporttinsa N:o 2.

Ministeri:

M. W. Holm

OSIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 2.

Oslossa 16 p:nä maalis. kuuta 1934.

2/50 Sal 34

Asia: Maatalouspulan lieventäminen
ja hallituspulan uhka Norjassa.

19/3-34

OSASTO	
5	ey

Lähetystön kuluneen tammikuun 16 p:nä päivättyssä raportissa N:o 1 kosketeltuja, ensi tilivuoden budjettiehdotukseen liittyviä pulaohjelmia käsittelemään asetettu suurkäräjän erikoisvaltiokunta on nyttemmin saanut lausuntonsa vahmiiksi. Suurin piirtein katsoen on valiokunnan porvarillinen enemmistö (höire, bondepartiet ja venstre) hyväksynyt hallituksen pulaohjelman, vieläpä sitä muutamin kohdin lisäillytkin. Arbeiderpartietin edustajat sen sijaan johdonmukaisesti puolustavat puolueensa omaa, n. 90 miljoonaa kruunua hallituksen esitystä suurempaa rahankäyttöohjelmaa. Asian kulku valiokunnassa osoittaa kuitenkin, että pulakysymyksestä olisi jo tällä asteella voinut muodostua hallitukselle paha kompastuskivi, joka kumminkin nyt toistaiseksi on kierretty.

Tänä kompastuskivenä oli maatalouspulan lieventämiseksi ehdotettujen menoerien yhteydessä esilletullut kysymys maatalouden kannattavaisuuden lisäämisestä ja siihen tarpeellisesta maataloustuotteiden hintapolitiikassa tehtävästä muutoksesta. Oikeiston ja talonpoikaipuolueen edustajat valiokun-

JAKELUOHJE:

tavallinen

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

nassa ovat tehneet yhteisen ehdotuksen, jonka mukaan suurkäräjät lausuisivat hallitukselle toivomuksen, että tämä säännöstelisi maataloustuotteiden tuontanto- ja kulutussuhteita siten, että näiden tukkuhintaindeksi saadaan kohoamaan valmiiden teollisuustuotteiden indeksiä vastaavalle tasolle. Ehdotuksen mukaan hallituksen tulisi tämän päämäärän saavuttamiseksi:

1) esittää kokemuksen välttämättömiksi osoittamia lainmuutoksia kulutusmaidon myynnin järjestelmälliseksi organisoinniksi;

2) valmistuttaa ehdotus väkirehun käytön säännöstelyksi siten, että kotieläintuotteiden kysynnän ja tarjonnan suhde mukautuu yllä esitettyjen periaatteiden mukaisesti;

3) koska väkirehun käytön säännöstely luonnollisesti tarvitsee varsin pitkän ajan tuottaakseen yllä mainitut tulokset, kehoitetaan hallitusta mahdollisimman pian ryhtymään toimenpiteisiin ainakin voim hinnan säännöstelyksi yllä mainitulla tavalla. Tähän olisi pyrittävä tullikoroituksilla ja mikäli ~~mahdollista~~ ^{välttämättömää} tuontisäännöstelyllä ja muuttamalla voim sekoitusprosenttia margariinissa. - Mikäli nämä toimenpiteet eivät vie perille, kehoitetaan hallitusta ehdottamaan uusia.

Venstren edustajat olivat aluksi varsin suostuvaisia yhtymään yllä mainittuun oikeiston ja bondepartietin ehdotukseen. Mutta silloin tarttui asiaan energisesti hallitus, jonka mielestä ehdotus oli sen toimintavapautta liian yksityiskohtaisesti rajoittava. Tämän painostuksen edessä venstre taipui, ja sen edustajat esittivät mielipiteensä valiokunnassa seuraavan ehdotuksen:

"Suurkäräjät ovat sitä mieltä, että maatalouden kannattavuutta ehdottomasti on lisättävä, ja ehdottavat hallitukselle, että tämä koettaisi korjata maataloustuotteiden menekki- ja myyntimahdollisuuksia siten, että hintataso saadaan nykyistä edullisemmaksi muihin elinkeinoelämän haaroihin verrattuna. Hallitusta kehoitetaan ottamaan selkoa siitä, millä keinoilla tämän tuloksen voi saavuttaa. Tähän kuuluvat kysymykset sekä myyntiä koskevien lakien muuttamisesta, väkirehun käytöstä ja voinhinnan säännöstelystä".

Valiokunnan porvarillinen enemmistö tyytyy näin ollen vain lausumaan mielipiteensä, että maataloustuotteiden hintatasoa on pyrittävä korottamaan ja väkirehun käyttöä säännöstelemään, mutta jättää tarkempien ehdotusten tekemisen hallitukselle.

Bondepartiet uhkasi tämän jälkeen epäluottamuslauseella, ellei venstre suostuisi takaamaan voim minimihinnaksi 3 kruunua, johon höire oli taipuvainen menemään. Kun hallitus ja venstre tästä kieltäytyivät, pidettiin hallituksen kukistumista varmana ja kerrotaan Mowinckelin sanoneen: "Viimekerralla kaaduin margariiniin, ja nyt voihin". Kun kuitenkin arbeiderpartietkaan ei luvannut tuota 3 kruunun minimihintaa, katsoi bondepartiet parhaaksi olla kukistamatta hallitusta, joten hallitus istuu ainakin pääsiäisen yli. Pääsiäisen jälkeen kyllä taas tulee vaarallisia kysymyksiä, kuten maanviljelijäin velkain järjestely ja koronalennuskysymys, joissa bondepartiet ja arbeiderpartiet voivat löytää toisensa.

M. Mowinckel

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C4.

ASIA: _____

Oslossa olevan lähetystön raportti n:o 3.

Ministeri Wuolijoki.

26/4 1934.

OSIOSSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 723.

Oslo SSA 26 P:NA huhti KUUTA 1934.

VIITTAUS: N

P:NA KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINI...		
3 / 50 lae.		34
30/4.34	2	178
IRMA	OSASTO	ASIA
5	04	

..... UlkoasiainministeriölLE

ASIA: Keskustelu Oslossa olevan

neuvostolähettilään kanssa.

Lähetystö toimittaa tämän mukana kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle otsakeasiaa koskevan, tähän päivätyn raporttinsa N:o 3.

Ministeri:

W. W. W. W. W.

OSLO.SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 3.

Oslo:ssa 26 p:nä huhti kuuta 1934.

Asia: Keskustelu Oslossa olevan neuvostolähettilään kanssa.

ULKOASIAINMINISTERIÖN	
3/50 h.o. D. 10 37	
30/4.37	L.H.
5 Cy	ASIA

Kun Norjan politiikasta ei ole mitään raporteerattavaa, kerron tšekäläisen neuvostolähettilään kanssa tapahtuneesta keskustelusta. Hän oli ollut pitemmällä käynnillä Moskovassa, joten hänen sanansa kuvastanevat käsityksiä siellä.

Hän arveli Neuvostoliiton olevan halukkaan liittymään Kansainliittoon, varsinkin jos Yhdysvallat liittyvät. Venäjä toivoo tämän kautta saavansa rajansa turvatuiksi Japania vastaan. Se on tällä kertaa sitä tärkeämpää, kun Neuvostoliiton lähin politiikka tähtää Siperian kohottamiseen sekä aineellisesti että henkisesti, ja tämä ei ole Japanin etujen mukaista, koska se on omiaan estämään Japanin vaikutusta pitemmälle Aasiaan. Oli mielissään Japanin julistamasta Aasian Monroe-opista, koska se avaa suurvaltojen silmät näkemään Japanin imperialismin kaikessa räikeydessään. Hän ymmärsi kyllä Japanin pelon Kiinan suhteen, sillä Kiinan olot alkavat vähitellen järjestyä. Siellä on useita saksalaisia organisaattoreita, joista tunnetuimmat ovat kenraalileiversti von Seeckt armeijan järjes-

JAKELUOHJE:

tavallinen.

Jakeluohjelmalle:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C4

ASIA: _____

Oslissa olevan lähetysten raportti n:o 4.

Ministeri Vuolijoki.

1/5 1934.

OSLOSSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 739.

Oslo SSA 1 P: NÄ touko KUUTA 19 34.

VIITTAUS: N

P: NÄ KUUTA 19 P: TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

4 50 Sae. 84
4/4.34
5 C4

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Työttömyyden vastustus-

ohjelmat Norjassa.

Lähetystö toimittaa tämän mukana kunnioittaen Ministe-
riölle otsakeasiaa koskevan, tänään päivätyn raporttinsa
N:o 4.

Ministeri:

W. W. Uusijoki

OSLO.SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 4.

Oslo:ssa 1 p:nä touko kuuta 1934.

4 50 lue. 84

4/4.34

Asia: Työttömyyden vastustus.

ohjelmat Norjassa.

5 04

Viime vuonna nimitettiin Mowinkelin hallituksen so-
siali- ja oikeusministeriöiden yhteisestä aloitteesta asi-
antuntijavaliokunta pohtimaan työttömyyden poistamiseen tar-
vittavia toimenpiteitä Norjassa. Valiokunnan puheenjohta-
jaksi tuli johtaja Wilhelm Thagaard ja jäseniksi profes-
sori Ragnar Knoph ja jaostopäällikkö Gunnar Störvoel.
Oppositiolehdistö, joka yleensä mielellään syyttää nykyis-
tä hallitusta omien miestensä nimitämisestä mahdollisiin
ja mahdottomiin virkoihin, kiinnittää huomiota siihen,
että kaikki kolme ovat venstremiehiä.

Valiokunnan mietintöä ei vielä ole painosta julkais-
tu, mutta johtaja Thagaard piti kuluvan huhtikuun 16
päivänä "Norsk Forenin for Socialt Arbeide" nimisessä yh-
distyksessä suurta huomiota herättäneen esitelmän, jossa
oleellisimmilta osiltaan valiokunnan ehdotukset saatettiin
julkisuuteen.

Esitelmässään herra Thagaard ensinnä esitti eräitä
laskelmiaan Norjan nykyisestä työttömyystilanteesta. Niiden
mukaan työttömien lukumäärä nykyään olisi n. 160,000.

JAKELUOHJE:

..... tavallinen.....
.....
.....

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoi-
tuksiin.

Kun Norjan 2,8 miljoonasta asukkaasta 1,2 miljoonaa laske-
taan kuuluviksi siihen ihmisluokkaan, johon työttömyys ny-
kyaikaisena sosiaalisena ilmiönä saattaa tulla vaikuttamaan,
on näistä siis n. 13-14 % työttöminä.

Herra Thagaard arvelee, että mikäli kapitalistisen
talousjärjestelmän toimintaa ei käydä valtion taholta sään-
nöstelemään, työttömyys jää pysyväiseksi ilmiöksi. Työttö-
myyttä voidaan herra Thagaardin mukaan lieventää vain kol-
menlaisilla keinoilla, nim. 1) lisäämällä tuotantoa, 2) ly-
hentämällä työaikaa tai 3) avustamalla työttömiä rahalli-
sesti.

Ensin mainittu vaihtoehto olisi epäilemättä kaikkein
edullisin, mutta samalla tuskin mahdollinen toteuttaa. Paitsi
sitä, että valtion varoja on tähän tarkoitukseen käytettä-
vissä vain varsin niukasti, ei Norja, joka niin huomatta-
vasti on riippuvainen vientikaupastaan ja sen ulkomaanmark-
kinoista, voi ryhtyä ilman muuta ja ulkomaita huomioon ot-
tamatta laajentamaan tuotantoaan. Tämä koskee myös kolmatta
vaihtoehtoa. Herra Thagaardin mielestä ei olisi pyrittävä
tuotannon lisäämiseen, vaan eri elinkeinojen kannattavaisuu-
den tasoittamiseen, joka samalla hankkisi lisää työtilai-
suuksia.

Herra Thagaard tulee siihen lopputulokseen, että työ-
ajan lyhentäminen 6 tuntiin on ainoa mahdollisuus. Kuiten-
kaan ei tämä lyhentäminen tulisi olemaan yleinen, kaikkia
eri tuotannon haaroja koskeva, vaan jokaisen näistä kohdal-
ta olisi erikseen ratkaistava, millainen työaikajärjestely on
tarkoituksenmukaisin. Tätä varten olisi perustettava erityi-
nen "arbeidsnevnd", joka saisi varsin diktatoriset valtuu-

det. Ensin sen tosin olisi koetettava järjestää työaikakysymys sovussa työnantajan kanssa. Ellei tämä onnistu, tulisi työlautakunnalla olla oikeus määrätä työajasta joko koko elinkeinohaaran tai yksityisten liikkeiden ja työnantajien kohdalta.

Esitelmä ei pitäjänsä lausuman mukaan ollut tarkoitettu miksikään riitahansikkaaksi, vaan vakavan keskustelun herättäjäksi. Tämä hurskas toivomus ei kuitenkaan ole toteutunut, vaan oppositiolehdistö, etunenässä vanhoillisimman oikeiston äänenkannattaja Morgenbladet, on erittäin kiiwaasti käynyt herra Thagaardin ehdotuksen kimppuun. Huomautetaan, kuinka tuhoiset seuraukset työajan lyhentämisestä Norjan teollisuuden tuotantokyvylle koituisivat. Erityisesti hylättävänä pidetään ajatusta, että työaikakontrolli muodostettaisiin niin mielivaltaiseksi ja diktatoriseksi kuin ehdotuksessa on edellytetty. Morgenbladetissa esiintyy eräs Oslon arvossapidetyimpiä suurliikemiehiä J. Throne Holst, huomauttaen, kuinka yksityinen liikkeenjohtaja näin joutuisi toimimaan alituisessa epävarmuuden ja pelon tilassa sen vuoksi, ettei hän koskaan voi tietää, mitä päätöksiä asiaa tuntemattomat diktaattorit (valiokunnan ehdotukseen mukaan mukaan "arbeidsnevndiin" ei saisi kuulua ainoatakaan liikemiestä) hänen liikkeensä toiminnalle niin tärkeässä työaikakysymyksessä kulloinkin suvaitsevat tehdä.

Jos voisi päätellä tästä vastalauseryöpystä, joka käsittää maan miltei koko lehdistön, olisi pakko pitää herra Thagaardin valiokunnan ehdotusta kuolleena syntyneenä. Kuten taloudellinen viikkolehti "Ökonomisk Revue" huomauttaa, ei kuitenkaan itse pääasiaa, 6 tunnin työpäivää,

periaatteessa ole kovinkaan innokkaasti vastustettu; myrskyn on varsinaisesti nostanut se mielivaltaisuus, jolla diktatuuri on aiottu toimeenpanna. Lehti huomauttaa, että tilanteen nykyisellään ollessa joka tapauksessa ennemmin tai myöhemmin joudutaan pakkokeinoin säännöstelemään työsuhteita maksimin "mahdollisimman paljon työtä mahdollisimman suurelle joukolla" mukaan, ja tällöin ei kysymystä työntekijän lyhentämisestäkään voida syrjäyttää; ajatuksia, joilla tuntuu olevan paljon vakavaa pohjaa.

U. U. U. U. U.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C4.

ASIA: _____

Oslissa olevan lähetystön rap. n:o 5

Ministeri Huolijoki

26/5 1934.

RAPORTTI n:o 5.

Oslossa 26 p:nä touko kuuta 1934.

Asia: Mowinckelin hallituksen
vaikendat.5 50 lml. 34
28/5.34
5 04

Norjan hallituskysymys nykyisellä asteellaan näyttää kuuluvan niiden asiain joukkoon, jotka pitkistyessään sitkistyvät. Alkuvuodesta, suurkäräjän kokoonnuttua, näytti välistä siltä, kuin voisi nykyinen hallitus milloin tahansa kukistua, ja varsinkin budjettikäsittelyn aikana ja pulalakien ollessa esillä saatiin harva se päivä havaita, kuinka oppositiopuolueet innokkaasti, välistä aivan fanaattisesti ahdistavat hallitusta ja vastustavat sen esityksiä ja esittävät epäluottamuslauseita - kunnes hallituksen edustaja tekee kabinettikysymyksen ja oppositio rientää etsimään takaporttia, josta voisi huomaamatta vetää ehdotuksensa takaisin. Tyväenpuolue, joka aluksi todella halusi hallitusvaltaa, oli innokkaimpia hyökkääjiä, mutta nyttemmin, suurkäräjän istuntokauden lähetessä loppuaan - puhetta on lopettajaisista kesäkuun puolivälissä - se ei ole osoittanut läheskään yhtä suurta harrastusta hallituksen kaatamiseen. Tämä on hyvin ymmärrettävissä, sillä tyväenpuolueen hallitus, jos sellainen nyt tulisikin valtaan, ei enää voisi vaikuttaa tärkeimpien taloudellis-

JAKELUOHJE:

tavallinen

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

ten kysymysten ratkaisemiseksi valitsijamassoja mielen mukaan, koska budjetti ja pulalait jo on käsitelty.

Viimeisin riitakysymys hallituksen ja suurkäräjien enemmistön välillä on ollut n.s. protokollakomitean lausunto vuoden 1933 virkanimityksistä, jossa huomautetaan, että hallitus on aivan liian silmiinpistävästi suosinut omia, t.s. venstrepuolueen miehiä. Viime päivinä on asia ollut keskustelun aiheena odelstingetissä ("alahuoneessa"). Työväenpuolueen taholta ehdotettiin tällöin, että odelstinget yhtyisi komitean hallitusta vahvasti kritisoivaan lausuntoon. Pääministeri Mowinckel ilmoitti, ettei hallitus voi tällaista päätöstä hyväksyä, jolloin entinen pääministeri Hundseid esitti uutta päätöslauselmaa, jonka mukaan tulisi asettaa suurkäräjävaliokunta tutkimaan virkanimityksiä ei ainoastaan nykyisen hallituksen toiminta-ajalta, vaan koko viimeksi kuluneelta kymmenvuotiskaudelta. Tätä ehdotusta, josta selvästikin edeltäkäsikin oli sovittu hallituspuolueen kanssa ja joka oli tarkoitettu jonkinlaiseksi kompromissiksi, Mowinckel piti hyväksyttävänä, mutta se sai osakseen ankaraa vastustusta työväenpuolueen taholta. Seuranneessa debatissa venstre puolustautui verraten taitavasti, osoittaen m.m., että protokollakomitea oli viime vuoden 250 nimityksestä löytänyt oikeastaan vain pari kolme, joita voitiin pitää jollain tavalla puoluepoliittisina.

Lopullisessa äänestyksessä komitean kritisoiva lausunto hylättiin, mutta vain kolmen äänen enemmistöllä (m.m. yksi talonpoikaipuolueen edustaja äänesti sen puolesta). Herra Hundseidin ehdotus hylättiin sitten varsin suurella enemmistöllä (vain talonpoikaipuolue ja muutamat venstremiehet puolustivat sitä).

Hallitus on näin ollen taaskin voittajan suoriutunut eräästä kiusallisesta pätkästä, ja on hyvin luultavaa, että kaiken Norjan poliittisen elämän taustana nykyään oleva pelko työväenpuolueen valtauspääsystä tulee pitämään Mowinckelin hallituksen hengissä vielä ties kuinka kauan aikaa, ellei jotain aivan erikoista taloudellista mullistusta tapahdu.

J. W. G. G. G.

Av „Nationen“ om 100 aar.

Lørtak, ten 25. mai 2034.

Slaket vet Vaterlo.

Representantene Øtekaar aak Hunseit jik ikaar til ankreþ paa re-
kjerinken me skarplatte protokaaller. Men tet plev et tapt slak.

Sandmandsposten

NATIONEN

Abonnement:
Kr. 6.00 pr. kvartal.

Annonsepriser:

Alm. annonseplass	22	øre	pr. mm.
1. side	70	—	—
4. " Landbrukssiden	50	—	—
2. "	40	—	—
Øvrige tekstsider	35	—	—
Reservert plass, tillegg	5	—	—
annonser om dødsfall, ledige tjenester, kjøp og salg av husdyr og gaardprodukter	20	—	—
3. side er helt forbeholdt redaksjonen			

Annonseavdelingen
er i Arbeidergaten 4.

Administrasjonens kontor,
Arbeidergaten 4. Disponenten treffes
sikrest 10-11, 2-3.

Glemsomhet.

Menneskenes evne til aa glem-

aldri saa meget omsetningsorgani-
sasjon. Det bør vi holde oss for
øie herefter, selv om vi leilighets-
vis har glemt det.

TAKK. Alle som viste mig' op-
merksomhet paa min 75 aarsdag be-
des herigjennem aa motta min hjer-
teligste hilsen og takk. Ivar Fosse.

85 AAR.

Fru Rikka Dahl paa Østbakken i
Hurdalen, enke efter prost Simon
Dahl, fyller torsdag 29. mai 85 aar.
Hennes far var sogneprest Bruun i
Hurdalen og som ung var hun preste-

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: J.

OSASTO: 64.

ASIA: _____

Oslissa olevan lähetystön raportti n:o 6.

V. a. Asiamiehittäjä Hannu.

12/6-34.

6/50 Sal - 34
14/6-34 - 1
5. 84.

OSLOSSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 961.

Oslo SSA 12 P:NÄ kesä KUUTA 19 34.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

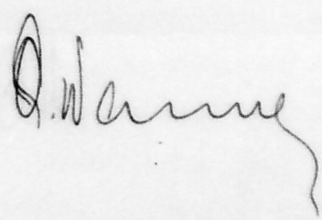
VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulköasiainministeriölle

ASIA: Norjan hallituskysymys
ratkaisuvaiheessa?

Lähetystö toimittaa tämän mukana kunnioittaen Ministe-
riölle otsakeasiaa koskevan, tänään päivätyn raporttinsa
N:o 6.

V. a. Asainhoitaja:

OSLO

961.

Oslo 12 kesä

34.

6 50 Sal - 34

14/6-34

5.

64.

Ulkosainministeriö

Norjan hallituskysymys
ratkaisuvaiheessa?

Lähetystö toimittaa tämän mukana kunnioittaen Ministeriölle otsakeasiaa koskevan, tänään päivätyn raporttinsa N:o 6.

V. a. Asiantuntija:

S. W.

OSLOSSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 6.

Oslossa 12 p:nä kesä kuuta 1934.

Asia: Norjan hallituskysymys ratkaisuvaiheessa?

Kuten Suomessakin radio kuluvan kuun 9 päivän iltana kuului tiedoittavan, nostaa hallituspulan peikko päätänsä entistä uhkaavammin esille täällä. Välikysymys, jonka nykyistä edeltäneen hallituksen pääministeri, talonpoikaispuolueen parlamentaarinen johtaja Hundseid on tehnyt, koskee täällä nykyään varsin aktuellia kysymystä maataloustuotteiden hintapolitiikasta, jota velkautuneiden talonpoikien intressien ajajaksi asettunut talonpoikaispuolue kiihkaasti ajaa, kuten luonnollista on, hintojen yleisen koroituksen merkeissä. Mutta yhtä luonnollista on, että Norjassa, jossa maataviljelevä väestö muodostaa suhteellisesti varsin pienen osan maan asukkaista, näiden suuren enemmistön edut ajavat sen vastustamaan tätä talonpoikaispuolueen hintapolitiikkaa, joka suurkäräjilläkin ehdottomasti on tuomittu kärsimään tappion.

Tältä kannalta katsoen Hundseidin hallituksen kaatoyritys tuntuisi varsin toivottomalta. Hän laskee kummin-kin, että työväenpuolue, joka eittämättä mielellään näkee nykyisen hallituksen kaatuvan, välikysymyksenkeskustelun ai-

JAKELUOHJE:

tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

kana tekee oman epäluottamuslause-ehdotuksen. Kumpikaan näistä ehdotuksista ei tule saamaan enemmistöä, mutta aikaisemmin talvella pääministeri Mowinkel eräissä yhteydessä ilmoitti, että jos kahden samaa asiaa koskevan epäluottamuslause-ehdotuksen kannattajilla yhteensä on enemmistö, hallitus eroaa. Kun hallitus täten on saatu kaatumaan, antaa kuningas uuden hallituksen muodostamisen välikysymyksen tehneen talonpoikaispuolueen johtajan tehtäväksi - näin arvellaan herra Hundseidin resonoinvan.

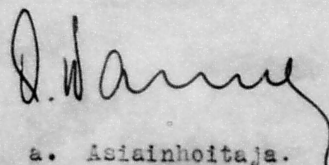
Tässä hän kuitenkin, täällä varsin yleisen porvarillisen käsityksen mukaan, laskee väärin. Ja epäilemättä on enemmän kuin luultavaa, että Mowinkel tulisi seuraajakseen kuninkaalle ehdottamaan työväenpuolueen johtajaa, suurkäräjän presidentti Nygaardsvoldia, eikä Hundseidia. Tämä olisi sopuisuudessa hänen parlamentaarisen peruskatsomuksensa kanssa (työväenpuolueen suuri vaalimenestys oikeuttaa sen ilman muuta hallituspuolueeksi, kun nykyinen hallitus kaatuu), mutta siihen viittaa myöskin hänen tunnettu antipatiensa talonpoikaispuoluetta ja varsinkin sen persoonallistuksina verraten heikkoja johtajia kohtaan, sekä se kaikissa porvaripuolueissa laajalle levinnyt käsitys, että on parempi päästää työväenpuolue hallitukseen niin kauan kuin se voidaan sieltä parlamentaarisin keinoin saada kaadetuksikin, kuin odottaa ensi vaaleja, jotka ehkä tuovat selvän työvänenemmistön valtiopäiville.

Suuri kysymys on nyt vain, onnistuvatko hallituksen kaatajat aikeissaan, vai jäävätkö he tälläkin kertaa, kuten niin monasti ennen tänä keväänä, tappiolle. On seikkoja, jotka viittaavat kumpaankin suuntaan.

Tässä lienee parasta pidättäytyä enemmästä kannunvalan-
nasta asiassa, joka kuitenkin kukaties jo tämän raportin
Helsinkiin saapussa on ratkaistu. Sanottakoon vain, että
tiedustellessani tänä aamuna mielialoja eri puolilla, avrsin-
kin liikemaailman piireissä, voin todeta tilanteen olevan
todella erinomaisen sekavan, ja että hallitus on nyt pahem-
massa pälkäässä kuin koskaan ennen tällä suurkäräjäistunto-
kaudella.

Siihen mahdollisuuteen, että Nygaardsvold (henkilökoh-
taisesti miellyttävä ja tasainen luonne) tulisi pääministe-
riksi, suhtaudutaan finanssipiireissäkin suhteellisen rauhal-
lisesti, eikä ole varmaa, että nyt syntyisi sellainen fi-
nanssipaniikki kuin v. 1928 helmikuussa ensimmäisen työväen-
puolueen hallituksen istuessa 18 päiväänsä.

Mitä Suomen etuihin tulee, tarvinee tässä vain vii-
tata lähetystön silloisen päällikön raportteihin Hundseidin
edellisen hallituksen ajalta, joista käy ilmi se toisaalta
yltiönationalistinen ja toisaalta merkällisen horjuva tullii-
ja traktaattipolitiikka, jota tuo hallitus silloin m.m.
Suomea kohtaan harjoitti. Ei ole luultavaa, että Nygaards-
voldin hallitus tulisi meidän eduillemme läheskään yhtä
haitalliseksi.

V. a. Asainhoitaja.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 64.

ASIA: _____

Oslossa olevan lähetystön rap. n:o 7.

V.a. Asiamies Wanne.

24/7-34.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
 7 / 51 Sal. 34
 27/7-34 2 - 1
 5 04

OSLOSSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 1100.

Oslo SSA 24 P:Ä heinä KUUTA 19 34.

VIITTAUS: N

P:Ä KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Norjalainen lausunto Itä-
Locarno-suunnitelmista.

Lähetystö toimittaa tämän mukana kunnioittaen Ministe-
 riölle otsakeasiaa koskevan, tähän päivätyn raporttinsa N:o
 7.

V. a. Asainhoitaja:

O. Warming

OSLO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 7.

Oslo:ssa 24 p:nä heinäkuuta 1934.

Asia: Norjalainen lausunto Itä-
Locarno-suunnitelmista.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

7 / 51 Sal. 34

27/7-34 - - -

5 Cy

Tunnettu oslolainen päivälehti "Tidens Tegn" (vapaamiel. venstre, Hitlersympatioja omaava radikaalisuuntainen porvarillinen lehti) käsittelee tänään pääkirjoituksessaan Litvinowin ja Barthoun tunnettuja viimeaikaisia Itä-Locarnosuunnitelmia, joihin on pyritty vetämään mukaan myös Skandinavian maita. Lehti se-lostaa ensinnä aiotun sopimuksen sisältöä ja merkitystä ja huomauttaa siitä, että Saksassa ei sopimusta nykyään enää vastusteta läheskään yhtä innokkaasti kuin ennen. Lehden oma kanta käy ilmi kirjoituksen kahdesta viimeisestä kappaleesta, jotka suomennan tähän in extenso:

"Meidän kantamme on näissä oloissa aivan selvä: Norjalle ei ole mitään intressiä eikä mitään velvollisuutta ottaa osaa rajakysymyksiä käsittelevään takuusopimukseen valtioiden kanssa, jotka eivät ole sen rajanaapureita. Sopimuksen pääsisältönään tulisi olemaan rajojen molempinpuolinen takaaminen. Ei Ruotsin enempää kuin Norjankaan tarvitse liittyä mihinkään Itä-Locarnoon saadakseen rajansa taatuksi. Sopimuksesta olisi kyllä muuten se etu, että sekä Venäjä että Saksa palaisivat Kansainliittoon. Tämä olisi tietenkin ilahduttavaa, mutta ei voi

JAKELUOHJE:

tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

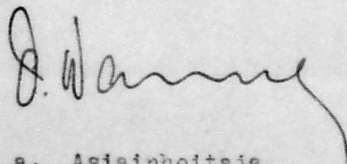
Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

sanoa siitä koituvan Norjalle mitään niin huomattavaa etua, että se oikeuttaisi sen liittymisen siihen ja alistumisen siihen liittyviin uhrauksiin ja riskeihin. Jäsenyys liitossa tulisi merkitsemään alituista vaaraa ja mahdollisuutta joutua sekäntumaan sotaan ja suurvaltapolitiikkaan.

Me emme halua luopua tähänastisesta, tarkasti noudatetusta puolueettomuuslinjastamme. Kansainliiton jäsenenä olemme sitoutuneet toimimaan mukana kansainvälisessä yhteistyössä. Tämä asettaa tämänkaltaiselle kansainväliselle toiminnallemme ne rajat, joiden ulkopuolelle emme halua mennä."

Nämä sanat ovat, ainakin mikäli allekirjoittanut on kykenevä niitä arvostelemaan, "hyvin edustava ilmaus yleiselle norjalaiselle poliittiselle opinionille.

V. a. Asiainhoitaja.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C4

ASIA: _____

Oslossa olevan lähetysten raportti n:o 8.

Ministeri Wæolijoki

18/10. 1934.

OSLOSSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 8.

Oslossa 18 p:nä lokakuuta 1934.

8 / 57 Sal. O. 34.

Asia: Norjan kunnallisvaalit.

18/10.34

5 C4

Vaikka lopullinen tulos saadaan vasta ensi sunnuntaina 21 p. on syytä tehdä selkoa nyt jo, koska lopputulos ei suuresti voi asiaa muuttaa.

	1934	1931	valt.vaalit 1933
Porvarilliset puolueet %	51,97	53,79	53,68
Työväen puolueet %	45,51	42,90	46,31

Osanotto vaaleihin oli noin 84 %.

Vaaleja on seurattu tavattomalla mielenkiinnolla kaikissa piireissä. Tehdottiin nähdä, onko työväenpuolue edelleen vahvistunut viime vuoden valtiollisten vaalien jälkeen, jolloin se sai lähes puolet edustajapaikoista eli 69 150:stä. Ja toinen arka kysymys oli, saavatko he Oslon kaupungin valtuustossa enemmistön.

Mitä ensimmäiseen kysymykseen tulee, niin vaalit mielestäni osoittivat työväenpuolueen ennallaan pysymistä valtiollisiin vaaleihin verraten. Tosin oikeistopuolueet luulevat voivansa todeta alaspäinmenoa, mutta on huomattava, että työväestö ei ole muuallakaan kunnallisvaaleissa saavuttanut samaa äänimäärää kuin valtiollisissa vaaleissa ja kun erotus on siksi pieni kuin

JAKELUOHJE:

tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

0,80 % on sen epäoikeutetumpaa puhua taaksepäin menosta.

Mitä taas Oslon vaaleihin tulee niin niissä oli työväenpuolueella täydellinen menestys. Noin 140.000 annettua ääntä jakaantuivat seuraavasti:

	ääniä	edustajia	
	1934	1934	1931
Työväenpuolue	70.912	43	41
Höire	56.571	35	39
Venstre	5.726	3	3
Kansallinen kokoomus	5.298	3	1
Kommunistit	914	-	-

Kansalliseen kokoomukseen kuuluu Qvislingin fascistit, vapaamielinen kansanpuolue ja talonpoikaipuolue. Se on mennyt enemmän taaksepäin kuin mikään muu puolue, sillä viime valtiollisissa vaaleissa samalla kokoomuksella oli Osllossa vielä 9,211 ääntä.

Kun eilen tapasin erään oikeistolaisen, ilmoitti hän porvarillisten olevan kovin huolissaan Oslon vaalien tuloksesta. Mutta itse puolestaan hän sanoi olevansa tyytyväinen, että näin kävi. "Työväenpuolue tulee varmasti tekemään niin paljon tyhmyyksiä, että ihmisten silmät aukenevat eikä tarvitse enään pelätä työväenpuolueen saavan enemmistöä vuoden 1936 valtiollisissa vaaleissa. Tosin tämä koe tuntuu raskaasti meidän porvarien kukkaroissa, lisäsi hän, mutta se koulu on käytävä."

Mitä tulee näiden vaalien vaikutukseen valtiolliseen elämään, niin on mahdollista että vaalit saavat laajakantoisenkin seurauksen. Johtava oikeiston äänenkannattaja kirjoittaa tänään, että on syytä miettiä, eikö työväenpuolueelle olisi annettava myöskin hallitus. Olisi juotava koko kalkki yhtäikaa.

että päästäisiin terveisiin yhteiskunnallisiin oloihin. En ole vielä tavannut pääministeri Mowinckeliä, mutta jos tunnen hänet oikein, niin ei hän vain ilman muuta jätä hallitusohjaksia. Hän on ilmeisesti entisellä kannallaan, että hän väistyy ainoastaan saadessaan eduskunnalta epäluottamuslauseen. Ja se ei ole niinkään helposti aikaansaataavissa, sillä varsinkin talonpoikaispuolue pelkää työväenpuolueen valtaansaapääsyä. Sehän nähtiin viime kesänä, kun oikeisto uhkasi yhtyä talonpoikaispuolueen epäluottamuslauseeseen, niin peruutti talonpoikaispuolue ehdotuksensa. Kuningas on nimittäin sanonut, että jos hallitus saa epäluottamuslauseen, antaa hän hallituksen muodostamisen Stortingetin presidentille Nygaardsvoldille, joka on sosialidemokraatti.

Lopuksi pieni vaalikasku: Eräessä vaalipiirissä olivat naiset laatineet oman listansa, jossa oli 8 nimeä, kaikki naisia. Se sai - 8 ääntä.

M. W. Mowinckel

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 4

ASIA:

Oslissa olevan lähetysten raportti n:o 9.

Ministeri Tuolijoki

20/10.1937.

OSLO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 1482.

9 57 Sal. D. 37.

Oslo SSA 30 P:NÄ loka KUUTA 19 34.

2/11. 37

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

5

Cy.

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Taloudellinen katsaus.

Lähetystö toimittaa tämän mukana kunnioittaen
Ministeriölle otsakeasiaa koskevan, tänään päivätyn
raporttinsa N:o 9.

Ministeri:

M. W. Norjani

OSLOSSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 9.

Oslossa 30 p:nä loka-kuuta 1934.

9 57 sal. B. 34.

Asia: Taloudellinen katsaus.

8/11.34

5 C4

Norjan talouselämä on suurin piirtein kehittynyt suotuisempaan suuntaan kuin oli syytä otaksua yleisen lamakauden alkessa. Olihan syytä pelätä, että Norjan pääasialliset tulot: laivakulusta, kalastuksesta ja puutavateollisuudesta niin suuresti supistuisivat, että koko valtiotalous joutuisi vaaraan. Näin ei ole kuitenkaan käynyt.

Laivakulku

Laivakulku on kehittynyt tänä vuonna niin suotuisaan suuntaan, että käyttämättömän tonniston määrä viime kuussa oli ainoastaan 360.000 tonnia, kun se syyskuussa viime vuonna oli 682.000 ja vuonna 1932 1.311.000 tonnia. Ja samaan aikaan on Norjan laivasto huomattavasti lisääntynyt. Vaikka rahat ovatkin olleet alhaiset ja kilpailu ankara, on Norja kuitenkin viime aikoina voinut saavuttaa jotenkin entiset tulot laivakulustaan.

Valaanpyynti

Mitä valaanpyyntiin tulee oli se kokonaan lopetettu 1932 - 1933 pyyntikauden aikana, mutta senjälkeen on taas alettu vaikkakin pienemmässä mittakaavassa. 1934 on tulot valaanpyynnistä arvioitu 36 miljoonaksi kruunuksi, kun ne 1932 olivat vain 6 milj. kr., mutta 1931 kokonaista 99 milj. kr. Viime pyyntikauden valaanöljyn myynnissä oli suuria vaikeuksia, mutta

JAKELUOHJE:

tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

elokuussa osti Saksa 150.000 tonnia ja nyt lokakuussa 50.000 tonnia. Hinta lienee ollut 10 puntaa tonnilta ja maksu suoritettane pääasiallisesti siten, että Norja ostaa Saksan laivaveistämöiltä uusia laivoja ja korjauttaa vanhoja. Täällä kerrotaan, että Saksa on varastoinut tämän suuren rasvamäärän "vastaisten tarpeiden varalle".

Kauppataase

Syy siihen, että Norja on näinkin hyvin suoriutunut lamakaudesta on se, että Norja vie ulos pääasiallisest raaka-aineita ja puolivalmisteita, jotka ovat välttämättömiä kansainväliselle kaupalle. Vienti on tämän vuoden 8 ensimmäisenä kuukautena ollut 370 milj. kr., kun se viime vuonna vastaavana aikana oli 350 milj. kr. Vientitavarat ovat olleet: kala ja kalatuotteet, nahat ja vuodat, puunjalostustuotteet, malmit, kemialliset tuotteet ja metallit. Tuonti on pysynyt verrattain kohtuullisena, tänä vuonna 8 kuukaute-na 480 milj. kr. vastaten 431 miljoonaa viime vuotena. Tuonti on suureksi osaksi ollut tuotantoa varten kuten laivoja ja raaka-aineita teollisuudelle.

Maanviljelys ja ka-
lastus.

Mitä maan sisäisiin taloudellisiin oloihin tulee, niin on täällä kuten muuallakin maanviljelijäin asema ollut huono. Ei kuitenkaan niin huono kuin sellaisissa maissa, joissa maataloustuotteet muodostavat suuren osan viennistä kuten esimerkiksi Tanskassa. Maanviljelystä on koetettu auttaa erilaisilla järjestelyillä kuten voim sekoituspakolla margariiniin, kulutusmaidolle asetetulla maksulla, joka tulee voimeijerien hyväksi y.m. Sato oli tänä vuonna keskinkertaista suurempi, mutta sateinen syksy vähensi suuresti sen arvoa. Vielä nytkin näkee kuhilaita pelloilla. Huonot säät ovat

olleet myöskin kalastukselle haitallisia.

Raha-
talous

Pankkien toiminnassa ei ole vielä ollut huomattavissa sitä helpotusta, jota voisi odottaa taloudellisen toiminnan elpyessä. Norjan pankin valuuttareservi supistui vuoden alkupuolella ja antolainaus kasvoi. Pankin valuuttareservi oli melkein lopussa elokuulla, mutta syyskuulle se taas kasvoi. Tämän aiheutti suuren paperi- ja selluloosayhtiön Unionin Lontoossa saama laina 1.150.000 puntaa. Lainalla, jonka korko on $5\frac{1}{2}\%$ ja kurssi 98 %, on tarkoitus konvertoida aikaisempi $6\frac{1}{2}$ prosenttia laina.

Yksityispankkien bilansseissa on säästöpanot näkyneet vähenevän aina syksystä 1933 alkaen. Elokuussa 1933 olivat ne 802 milj. kruunua, mutta samaan aikaan tänä vuonna 734 milj. Viime aikoina ovat ne taas kuitenkin alkaneet kasvaa.

W. Holjaki

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 64.

ASIA: _____

Oslossa olevan lähetystön raportti n:o 1.

Ministeri Theodorin.

18/1-34.

OSLO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 168.

Oslo SSA 19 P:NÄ tammi KUUTA 19 34.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIANMINISTERIÖ		
1	50	34
22/1-34	9	-
5	04	

..... Ulkoasiainministeriölle

ASIA: Norjan Stortingetin avaus

ja hallituskysymys.

Lähetystö toimittaa tämän mukana kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle otsakeasiaa koskevan raporttinsa N:o 1.

Ministeri:

W. Wuolijoki

OSLO S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 1.

Oslossa 18 p:nä tammi kuuta 1934. / 50 Sal 34

Asia: Norjan Stortingetin avaus
ja hallituskysymys.

22/1-34 2 - -
5 04

Kuten muistetaan, on Norjan uudessa eduskunnassa 69 työväenpuolueen edustajaa ja 81 porvaria jakaantuneina kolmeen puolueeseen, Höireen, Venstre'n ja talonpoikaispuolueeseen. Puhemiehen vaalissa oli siis porvari-puolueiden yhdyttävä, jos aikäivät estää sosialistin tulemasta puhemieheksi. Tästä eri sanomalehdet kirjoittelivat jo paljon ennen Stortingetin kokoontumista. Höire ilmoitti asettavansa puhemiesehdokkaaksi entisen monivuotisen puhemiehen Hambron ja venstre ilmoitti äänestävänsä häntä. Talonpoikaispuolue taas kategorisesti ilmoitti, ettei se missään tapauksessa tule äänestämään Hambroa. Kun olen täällä tiedustellut syytä tähän vastenmielisyyteen Hambroa kohtaan, on minulle ilmoitettu, että Hambro arvosteli kovin terävästi talonpoikaispuolueen hallituksen Grönlannin-politiikkaa ja vaaliagitatioissa erittäin ankaraasti hyökkäsi talonpoikaispuolueen kimppuun. Viimeiseen asti toivoivat kuitenkin höire ja venstre, että talonpoikaispuolue kolmannessa äänestyksessä antaisi äänensä Hambrolle ennen kuin sallisi "marxilaisen" Nygaardsvoldin

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedotuskalain.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedotuskalain.

tulla puhemieheksi.

Näin ei kuitenkaan käynyt, sillä talonpoikaispuolue äänesti kahdessa ensimmäisessä äänestyksessä oikeistolaisista Lykkeä ja viimeisessä, kun oli äänestettävä joko Nygaardsvoldia tai Hambroa, jätti tyhjä liput. Näin tuli Nygaardsvold valituksi.

Stortingetin vähän jännityksellä odotetut avajaiset tapahtuivat tänään täydellisesti entisten kaavojen mukaisesti. Nygaardsvold piti kauniin puheen ja lopetti sen lauseeseen: Jumala varjelkoon kuningasta ja isänmaata!

Hallituksen budjettiesitys jätettiin samalla eduskunnalle. Huomattavin kohta siinä on, että pula-ajan auttamiseksi ehdotetaan myönnettäväksi 42,9 miljoonaa kruunua. Panen tähän mukaan hallituksen ehdotuksen tämän summan jaoksi.

Työväenpuolue on myöskin julkaissut ehdotuksensa pula-ajan auttamiseksi, ja sisältää se avustuksia jokseenkin smacoihin tarkoituksiin kuin hallituksenkin esitys, mutta päättyy 140 miljoonan kruunun loppusummaan.

Lisämenot esittää hallitus peitettäväksi osaksi lainalla, osaksi perintöveron koroituksella; työväenpuolue taas lainalla (80 milj. kr.), perintö- ja omaisuusverolla.

Hallitus jätti myös Stortingetille ilmoituksen, että se on valmis jättämään paikkansa saatuaan epäluottamuslauseen, mutta ei ennen.

Vaikka pelko työvänehallitusta kohtaan Nygaardsvoldin tahdikkaan esiintymisen johdosta on jonkin verran haihtunut, luulen kuitenkin kestävän verrattain kauan, ennen kuin Mowinckelin hallitus kaatuu epäluottamuslauseeseen.

M. Mowinckel

NORJAN HALLITUKSEN PULA-AVUSTUSOHJELMA

Pulan lieventämiseen ja työttömyyden vastustamiseen	Nkr. 9,000,000
Lainoihin pyydysten hankkimista varten ja muuta avustusta kalastajille	" 1,500,000
Avustusta kalastustuotteiden menekin vilkauttamiseksi	" 350,000
Uutisviljelyksiin y.m.	" 4,500,000
Metsänhoidollisiin töihin	" 1,200,000
Maatalous- ja kotiteollisuustuotteiden myynnin avustamiseen	" 650,000
Norjalaisten viljatuotteiden lisäsuojeluun	" 2,600,000
Lainauskoron alentamiseen valtion takaamissa pankeissa	" 4,400,000
Lainoihin vaikeassa asemassa oleville säästöpankeille	" 1,500,000
Lainoihin kunnille sellaisten velkojen konvertointiin, joista kunnat eivät voi maksaa korkoja eikä kuolatuksia	" <u>2,500,000</u>
	" 28,200,000
Pääomamenoihin:	
Valtionrautateille sähköistykseen y. m.	" 6,000,000
Lennätinlaitokselle kaapelirakennuksiin ja erinäisiin puhelinrakennuksiin	" 4,700,000
Maanviljelijäin ja kalastajien lainakassoille "	" 3,000,000
Meijerien lainarahastolle	" <u>1,000,000</u>
	Nkr. 42,900,000

Näistä suurista määrärahoista huolimatta ei ehdoteta

mitään veronkoroituksia. Sen sijaan ehdotetaan, että valtiovelan sopimuksen mukaiset kuoletuksiset peitetään uusilla lainavaroilla ja että lisäksi lainataan 10,7 miljoonaa ylemmänä mainittuihin kaapelirakennuksiin ja rautateiden sähköistykseen - peruspääoma, joka tulee maksamaan omat korkonsa ja kuoletuksensa.

Erinäisiä perintöveron säännöstelyjä ehdotetaan, ja ylimääräisen omaisuusveron poistamista ehdotetaan jatkettavaksi alentamalla uudelleen 10 % alkuperäisistä veromääristä, joten koko alennus tulee olemaan 40 %.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 64.

ASIA:

Oslossa olevan lähetystön raportti n:o 2.

Ministeri Vuolijoki.

..... 16/3-34.

OSLOSSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 530.

Oslo SSA 16 P:NÄ maalis KUUTA 19 34.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

2/50 Sal. 54	
19/3-34	9 - LE /
5	Py

Ulkoasiainministeriölle

ASIA: Maatalouspulan lieventäminen ja
hallituspulan uhka Norjassa.

Lähetystö toimittaa tämän mukana kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle otsakeasiaa koskevan, tänään päivätyn raporttinsa N:o 2.

Ministeri:

W. W. Holm

OSLO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 2.

Oslossa 16 p:nä maalis. kuuta 1934.

2/50 Sal. 34

Asia: Maatalouspulan lieventäminen
ja hallituspulan uhka Norjassa.

19/3-34	5	—	—
	5	ey	

Lähetystön kuluneen tammikuun 18 p:nä päätetyssä raportissa N:o 1 kosketeltuja, ensi tilivuoden budjettiehdotukseen liittyviä pulaojelmia käsittelemään asetettu suurkäräjän erikoisvaltiokunta on nyttemmin saanut lausuntonsa vahmiiksi. Suurin piirtein katsoen on valiokunnan porvarillinen enemmistö (höire, bondepartiet ja venstre) hyväksynyt hallituksen pulaojelman, vieläpä sitä muutamia kohtia lisäillytkin. Arbeiderpartietin edustajat sen sijaan johdonmukaisesti puolustavat puolueensa omaa, n. 90 miljoonaa kruunua hallituksen esitystä suurempaa rahankäyttöohjelmaa. Asian kulku valiokunnassa osoittaa kuitenkin, että pulakysymyksestä olisi jo tällä asteella voinut muodostua hallitukselle paha kompastuskivi, joka kumminkin nyt toistaiseksi on kierretty.

Tämä kompastuskivenä oli maatalouspulan lieventämiseksi ehdotettujen menoerien yhteydessä esilletullut kysymys maatalouden kannattavuuden lisäämisestä ja siihen tarpeellisesta maataloustuotteiden hintapolitiikassa tehtävästä muutoksesta. Oikeiston ja talonpoikaispuolueen edustajat valiokun-

JAKELUOHJE:

tavallinen

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkoasiainministeriön tiedoksiin.

Ei ulkoasiainministeriön, mutta ulkoasiainministeriön tiedoksiin.

nassa ovat tehneet yhteisen ehdotuksen, jonka mukaan suurkäräjät lausuisivat hallitukselle toivomuksen, että tämä säännöstelisi maataloustuotteiden tuontanto- ja kulutussuhteita siten, että näiden tukkuhintaindeksi saadaan kohoamaan valmiiden teollisuustuotteiden indeksiä vastaavalle tasolle. Ehdotuksen mukaan hallituksen tulisi tämän päämäärän saavuttamiseksi:

1) esittää kokemuksen välttämättömiksi osoittamia lainmuutoksia kulutusmaidon myynnin järjestelmälliseksi organisoimiseksi;

2) valmistuttaa ehdotus väkirehun käytön säännöstelyksi siten, että kotieläintuotteiden kysynnän ja tarjonnan suhde mukautuu yllä esitettyjen periaatteiden mukaisesti;

3) koska väkirehun käytön säännöstely luonnollisesti tarvitsee varsin pitkän ajan tuottaakseen yllä mainitut tulokset, kehoitetaan hallitusta mahdollisimman pian ryhtymään toimenpiteisiin ainakin voim hinnan säännöstelyksi yllä mainitulla tavalla. Tähän olisi pyrittävä tullikorotuksilla ja mikäli ~~mahdollista~~ ^{välttämättömää} tuontisäännöstelyllä ja muuttamalla voim sekoitusprosenttia margariinissa. - Mikäli nämä toimenpiteet eivät vie perille, kehoitetaan hallitusta ehdottamaan uusia.

Venstren edustajat olivat aluksi varsin suostuvaisia yhtymään yllä mainittuun oikeiston ja bondepartietin ehdotukseen. Mutta silloin tarttui asiaan energisesti hallitus, jonka mielestä ehdotus oli sen toimintavapautta liian yksityiskohtaisesti rajoittava. Tämän painostuksen edessä venstre taipui, ja sen edustajat esittivät mielipiteensä valiokunnassa seuraavan ehdotuksen:

"Suurkäräjät ovat sitä mieltä, että maatalouden kannattavaisuutta ehdottomasti on lisättävä, ja ehdottavat hallitukselle, että tämä koettaisi korjata maataloustuotteiden menekki- ja myyntimahdollisuuksia siten, että hintataso saadaan nykyistä edullisemmaksi muihin elinkeinoelämän haaroihin verrattuna. Hallitusta kehoitetaan ottamaan selkoa siitä, millä keinoilla tämän tuloksen voi saavuttaa. Tähän kuuluvat kysymykset sekä myyntiä koskevien lakien muuttamisesta, väkirehun käytöstä ja voinhinnan säännöstelystä".

Valiokunnan porvariillinen enemmistö tyytyy näin ollen vain lausumaan mielipiteensä, että maataloustuotteiden hintatasoa on pyrittävä korottamaan ja väkirehun käyttöä säännöstelemään, mutta jättää tarkempien ehdotusten tekemisen hallitukselle.

Bondepartiet uhkasi tämän jälkeen epäluottamuslauseella, ellei venstre suostuisi takaamaan voim minimihinnaksi 3 kruunua, johon höire oli taipuvainen menemään. Kun hallitus ja venstre tästä kieltäytyivät, pidettiin hallituksen kukistumista varmana ja kerrotaan Mowinckelin sanoneen: "Viimekerralla kaadu in margariinin, ja nyt voihin". Kun kuitenkin arbeiderpartietkaan ei luvannut tuota 3 kruunun minimihintaa, katsoi bondepartiet parhaaksi olla kukistamatta hallitusta, joten hallitus istuu ainakin pääsiäisen yli. Pääsiäisen jälkeen kyllä taas tulee vaarallisia kysymyksiä, kuten maanviljelijäin velkain järjestely ja koronalennuskysymys, joissa bondepartiet ja arbeiderpartiet voivat löytää toisensa.

M. Mowinckel

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C4.

ASIA: _____

Oslossa olevan lähetystön raportti n:o 3.

Ministeri Wuolijoki.

26/4 1934.

OSLOSSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 723.

Oslossa 26 p:nä huhti KUUTA 19 34.

VIITTAUS: N

P:nä KUUTA 19 p:tyy n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
3 / 50 lae. D. 34		
30/4.34	2	LR
RUUSKA	OSASTO	ASIA
5	04	

Ulkoasiainministeriölle

ASIA: Keskustelu Oslossa olevan neuvostolähettilään kanssa.

Lähetystö toimittaa tämän mukana kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle otsakeasiaa koskevan, tähän päivätyn raporttinsa N:o 3.

Ministeri: *W. W. W. W. W.*

<p>SAKELIPONK:</p> <p>SAKELIPONK:</p>	<p>SAKELIPONK:</p> <p>SAKELIPONK:</p>
---------------------------------------	---------------------------------------

OSLO.SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 3.

Oslo:ssa 26 p:nä huhti kuuta 1934.

Asia: Keskustelu Oslossa ole-
van neuvostolähettilään kanssa.

ULKOASIAINMINISTERIÖN		
3/50 h.o. 10 34		
30/4.34	3	LIH.
5	Cy	ASIA

Kun Norjan politiikasta ei ole mitään raporteerattavaa, kerron täkäläisen neuvostolähettilään kanssa tapahtuneesta keskustelusta. Hän oli ollut pitemmällä käynnillä Moskovassa, josta hänen sanansa kuvastanevat käsityksiä siellä.

Hän arveli Neuvostoliiton olevan halukkaan liittymään Kansainliittoon, varsinkin jos Yhdysvallat liittyvät. Venäjä toivoo tämän kautta saavansa rajansa turvatuiksi Japania vastaan. Se on tällä kertaa sitä tärkeämpää, kun Neuvostoliiton lähin politiikka tähtää Siperian kohottamiseen sekä aineellisesti että henkisesti, ja tämä ei ole Japanin etujen mukaista, koska se on omiaan estämään Japanin vaikutusta pitemmälle Aasiaan. Oli mielissään Japanin julistamasta Aasian Monroe-opista, koska se avaa suurvaltojen silmät näkemään Japanin imperialismiin kaikessa räikeudessaan. Hän ymmärsi kyllä Japanin pelon Kiinan suhteen, sillä Kiinan olot alkavat vähitellen järjestyä. Siellä on useita saksalaisia organisaattoreita, joista tunnetuimmat ovat kenraalileversti von Seeckt armeijan järjes-

JAKELUOHJE:

tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

täjänä ja tri Klepper raha-asiaain neuvonantajana. Epäilemättä juuri näiden herrain toimenpiteiden johdosta aiheutuu Japanin kielto aseiden tuonnista ja lainojen annosta Kiinaan.

Kysyin, onko tällä hetkellä sodan vaaraa kaukaisessa Idässä. "On hyvinkin suuri juuri nyt keväällä", sanoi hän. "Japanin kansa on fascistisen sotapuolueen kiihoittama ja varma helposta voitostaan. Mutta siinä he erehtyvät, sillä Venäjän proletariaatti on valmis viimeiseen asti ~~ii~~ taistelemaan vallankumoussaavutustensa puolesta samoin kuin Ranskan kansa taisteli vallankumouksen jälkeen koko Eurooppaa vastaan."

W. W. Rosjaki

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C₄

ASIA: _____

Oslissa olevan lähetystön raportti n:o 4.

Ministeri Vuolijoki.

1/5 1934.

OSLOSSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 739.

Oslo SSA 1 P:NÄ touko KUUTA 19 34.

VIITTAUS:N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

4 50 luo. 84
4/4.34
5 C4

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Työttömyyden vastustus-

ohjelmat Norjassa.

Lähetystö toimittaa tämän mukana kunnioittaen Ministeriölle otsakeasiaa koskevan, tänään päivätyn raporttinsa N:o 4.

Ministeri:

W. W. W. W.

OSLO.SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 4.

Oslo:ssa 1 p:nä touko kuuta 1934.

4 50 linc. 84

4/4.34

Asia: Työttömyyden vastustus.

ohjelmat Norjassa.

5 04

Viime vuonna nimitettiin Mowinckelin hallituksen so-
siali- ja oikeusministeriöiden yhteisestä aloitteesta asi-
antuntijavaliokunta pohtimaan työttömyyden poistamiseen tar-
vittavia toimenpiteitä Norjassa. Valiokunnan puheenjohta-
jaksi tuli johtaja Wilhelm Thagaard ja jäseniksi profes-
sori Ragnar Knoph ja jaostopäällikkö Gunnar Störvoid.
Oppositiolehdistö, joka yleensä mielellään syyttää nykyis-
tä hallitusta omien miestensä nimitämisestä mahdollisiin
ja mahdottomiin virkoihin, kiinnittää huomiota siihen,
että kaikki kolme ovat venstremiehiä.

Valiokunnan mietintöä ei vielä ole painosta julkais-
tu, mutta johtaja Thagaard piti kuluvan huhtikuun 16
päivänä "Norsk Forenin for Socialt Arbeide" nimisessä yh-
distyksessä suurta huomiota herättäneen esitelmän, jossa
oleellisimmilta osiltaan valiokunnan ehdotukset saatettiin
julkisuuteen.

Esitelmässään herra Thagaard ensinnä esitti eräitä
laskelmiaan Norjan nykyisestä työttömyystilanteesta. Niiden
mukaan työttömien lukumäärä nykyään olisi n. 160,000.

JAKELUOHJE:

tavallinen.

Jakeluohjelmalla:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoi-
tuksiin.

En Norjan 2,8 miljoonasta asukkaasta 1,2 miljoonaa laske-
taan kuuluviksi siihen ihmisluokkaan, johon työttömyys ny-
kyaikaisena sosiaalisena ilmiönä saattaa tulla vaikuttamaan,
on näistä siis n. 13-14 % työttöminä.

Herra Thagaard arvelee, että mikäli kapitalistisen
talousjärjestelmän toimintaa ei käydä valtion taholta sään-
nöstelemään, työttömyys jää pysyväiseksi ilmiöksi. Työttö-
myyttä voidaan herra Thagaardin mukaan lieventää vain kol-
menlaisilla keinoilla, nim. 1) lisäämällä tuotantoa, 2) ly-
hentämällä työaikaa tai 3) avustamalla työttömiä rahalli-
sesti.

Ensin mainittu vaihtoehto olisi epäilemättä kaikkein
edullisin, mutta samalla tuskin mahdollinen toteuttaa. Paitsi
sitä, että valtion varoja on tähän tarkoitukseen käytettä-
vissä vain varsin niukasti, ei Norja, joka niin huomatta-
vasti on riippuvainen vientikaupastaan ja sen ulkomaanmark-
kinoista, voi ryhtyä ilman muuta ja ulkomaita huomioon ot-
tamatta laajentamaan tuotantoaan. Tämä koskee myös kolmatta
vaihtoehtoa. Herra Thagaardin mielestä ei olisi pyrittävä
tuotannon lisäämiseen, vaan eri elinkeinojen kannattavaisuu-
den tasoittamiseen, joka samalla hankkisi lisää työtilai-
suuksia.

Herra Thagaard tulee siihen lopputulokseen, että työ-
ajan lyhentäminen 6 tuntiin on ainoa mahdollisuus. Kuiten-
kaan ei tämä lyhentäminen tulisi olemaan yleinen, kaikkia
eri tuotannon haaroja koskeva, vaan jokaisen näistä kohdal-
ta olisi erikseen ratkaistava, millainen työaikajärjestely on
tarkoituksenmukaisin. Tätä varten olisi perustettava erityi-
nen "arbeidsnevnd", joka saisi varsin diktatoriset valtuu-

det. Ensin sen tosin olisi koetettava järjestää työaikakysymys sovussa työnantajan kanssa. Ellei tämä onnistu, tulisi työlautakunnalla olla oikeus määrätä työajasta joko koko elinkeinohaaran tai yksityisten liikkeiden ja työnantajien kohdalta.

Esitelmä ei pitäjänsä lausuman mukaan ollut tarkoitettu miksikään riitahansikkaaksi, vaan vakavan keskustelun herättäjäksi. Tämä hurskas toivomus ei kuitenkaan ole toteutunut, vaan oppositiolehdistö, etunenässä vanhoillisimman oikeiston äänenkannattaja Morgenbladet, on erittäin kiihkaasti käynyt herra Thagaardin ehdotuksen kimppuun. Huomautetaan, kuinka tuhoisat seuraukset työajan lyhentämisestä Norjan teollisuuden tuotantokyvyille koituisivat. Erityisesti hylättävänä pidetään ajatusta, että työaikakontrolli muodostettaisiin niin mielivaltaiseksi ja diktatoriseksi kuin ehdotuksessa on edellytetty. Morgenbladetissa esiintyy eräs Oslon arvossapidetyimpiä suurliikemiehiä J. Throne Holst, huomauttaen, kuinka yksityinen liikkeenjohtaja näin joutuisi toimimaan alituisessa epävarmuuden ja pelon tilassa sen vuoksi, ettei hän koskaan voi tietää, mitä päätöksiä asiaa tuntemattomat diktaattorit (valiokunnan ehdotukseen mukaan mukaan "arbeidsnevndiin" ei saisi kuulua ainoatakaan liikemiestä) hänen liikkeensä toiminnalle niin tärkeässä työaikakysymyksessä kulloinkin suvaitsevat tehdä.

Jos voisi päätellä tästä vastalauseeryöystä, joka käsittää maan miltei koko lehdistön, olisi pakko pitää herra Thagaardin valiokunnan ehdotusta kuolleenä syntyneenä. Kuten taloudellinen viikkolehti "Ökonomisk Revue" huomauttaa, ei kuitenkaan itse pääasiaa, 6 tunnin työpäivää,

periaatteessa, ole kovinkaan innokkaasti vastustettu; myrskyn on varsinaisesti nostanut se mielivaltaisuus, jolla diktatuuri on aiottu toimeenpanna. Lehti huomauttaa, että tilanteen nykyisellään ollessa joka tapauksessa ennemmin tai myöhemmin joudutaan pakkokeinoin säännöstelemään työsuhteita maksimin "mahdollisimman paljon työtä mahdollisimman suurelle joukolla" mukaan, ja tällöin ei kysymystä työajan lyhentämisestäkään voida syrjäyttää; ajatuksia, joilla tuntuu olevan paljon vakavaa pohjaa.

W. W. W. W. W.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C4.

ASIA: _____

Oslissa olevan lähetystön rap. n:o 5.

Ministeri Huolijoki.

26/5 1934.

OSLO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 897.

5 50 lue. 34

Oslo Ssa 26 p:nä touko KUUTA 19 34.

28/5.34

VIITTAUS:N

P:nä KUUTA 19 P:TTY n:o

5 Cy

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriölle

ASIA: Mowinckelin hallituksen vaikeudet.

Lähetystö toimittaa tämän mukana kunnioittaen Ministeriölle otsakeasiaa koskevan, tänään päivätyn raporttinsa N:o 5.

Ministeri: *M. W. W. W. W.*

OSLOSSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 5.

Oslossa 26 p:nä toukokuuta 1934.

5 50 lml. 34

Asia: Mowinckelin hallituksen

vaikundet.

28/5-34

5 04

Norjan hallituskysymys nykyisellä asteellaan näyttää kuuluvan niiden asiain joukkoon, jotka pitkistyessään sitkistyvät. Alkuvuodesta, suurkäräjain kokoonnuttua, näytti välistä siltä, kuin voisi nykyinen hallitus milloin tahansa kukistua, ja varsinkin budjettikäsittelyn aikana ja pulalakien ollessa esillä saatiin harva se päivä havaita, kuinka oppositiopuolueet innokkaasti, välistä aivan fanaattisesti ahdistavat hallitusta ja vastustavat sen esityksiä ja esittävät epäluottamuslauseita - kunnes hallituksen edustaja tekee kabinettikysymyksen ja oppositio rientää etsimään takaporttia, josta voisi huomaamatta vetää ehdotuksensa takaisin. Työväenpuolue, joka aluksi todella halusi hallitusvaltaa, oli innokkaimpia hyökkääjiä, mutta nyttemmin, suurkäräjain istuntokauden lähetessä loppuaan - puhetta on lopettajaisista kesäkuun puolivälissä - se ei ole osoittanut läheskään yhtä suurta harrastusta hallituksen kaatamiseen. Tämä on hyvin ymmärrettävissä, sillä työväenpuolueen hallitus, jos sellainen nyt tulisikin valtaan, ei enää voisi vaikuttaa tärkeimpien taloudellis-

JAKELUOHJE:

tavallinen

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

ten kysymysten ratkaisemiseksi valitsijamassojen mielen mukaan, koska budjetti ja pulalait jo on käsitelty.

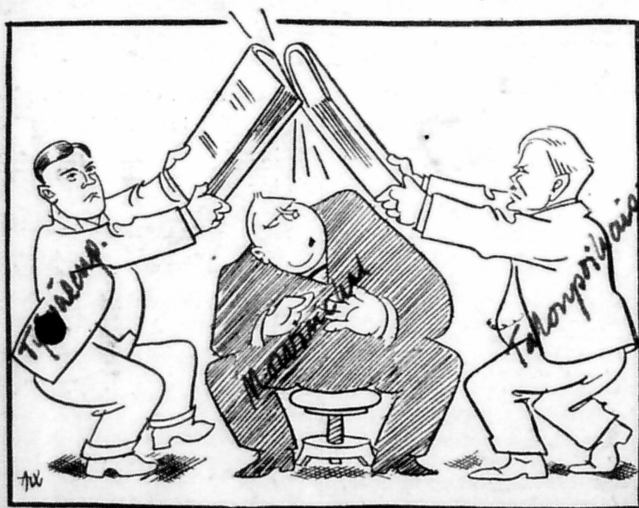
Viimeisin riitakysymys hallituksen ja suurkäräjäin enemmistön välillä on ollut n.s. protokollakomitean lausunto vuoden 1933 virkanimityksistä, jossa huomautetaan, että hallitus on aivan liian silmiinpistävästi suosinut omia, t.s. venstrepuolueen miehiä. Viime päivinä on asia ollut keskustelun aiheena odelstingetissä ("alahuoneessa"). Työväenpuolueen taholta ehdotettiin tällöin, että odelstinget yhtyisi komitean hallitusta vahvasti kritisoivaan lausuntoon. Pääministeri Mowinkel ilmoitti, ettei hallitus voi tällaista päätöstä hyväksyä, jolloin entinen pääministeri Hundseid esitti uutta päätöslauselmaa, jonka mukaan tulisi asettaa suurkäräjävaliokunta tutkimaan virkanimityksiä ei ainoastaan nykyisen hallituksen toiminta-ajalta, vaan koko viimeksi kuluneelta kymmenvuotiskaudelta. Tätä ehdotusta, josta selvästikin edeltäkäsikin oli sovittu hallituspuolueen kanssa ja joka oli tarkoitettu jonkinlaiseksi kompromissiksi, Mowinkel piti hyväksyttävänä, mutta se sai osakseen ankaraa vastustusta työväenpuolueen taholta. Seuranneessa debatissa venstre puolustautui verraten taitavasti, osoittaen m.m., että protokollakomitea oli viime vuoden 250 nimityksestä löytänyt oikeastaan vain pari kolme, joita voitiin pitää jollain tavalla puoluepoliittisina.

Lopullisessa äänestyksessä komitean kritisoiva lausunto hylättiin, mutta vain kolmen äänen enemmistöllä (m.m. yksi talonpoikaispuolueen edustaja äänesti sen puolesta). Herra Hundseidin ehdotus hylättiin sitten varsin suurella enemmistöllä (vain talonpoikaispuolue ja muutamat venstremiehet puolustivat sitä).

Hallitus on näin ollen taaskin voittajan suoriutunut eräästä kiusallisesta palkkäästä, ja on hyvin luultavaa, että kaiken Norjan poliittisen elämän taustana nykyään oleva pelko työväenpuolueen valtauspääsystä tulee pitämään Mowinckelin hallituksen hengissä vielä ties kuinka kauan aikaa, ellei jotain aivan erikoista taloudellista mullistusta tapahdu.

J. W. G. G. G.

Av „Nationen“ om 100 aar.

Lørtak, ten 25. mai 2034.

Slaket vet Vaterlo.

Representantene Øtekaar aak Hunseit jik ikaar til ankrep paa re-
kjerinken me skarplatte protokaaller. Men tet plev et tapt slak.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 84.

ASIA: _____

Oslissa olevan lähetystön raportti n:o 6.

V. a. Asiakkoita ja Vanne.

12/6-34.

6/50 Sal - 34
14/6-34 - 1

OSLOSSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 961.

Oslo SSA 12 P:NÄ kesä KUUTA 19 34.

5. 84.

VIITTAUS:N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

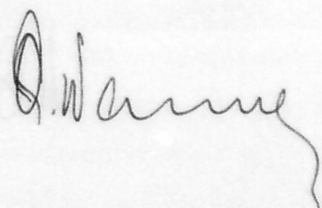
Ulkoasiainministeriölle

ASIA: Norjan hallituskysymys

ratkaisuvaiheessa?

Lähetystö toimittaa tämän mukana kunnioittaen Ministeriölle otsakeasiaa koskevan, tänään päivätyn raporttinsa N:o 6.

V. a. Asiainhoitaja:

OSLO

961.

Oslo 12 kesä

6	50	Sal	34
14/6-34	2	-	L.H.
34.	5.	64.	

Ulkosainministeriö

Norjan hallituskysymys
ratkaisuvaiheessa?

Lähetystä toimittaa tämän mukana kunnioittsen Ministe-
 riölle otsakeasiaa koskevan, tänään päivätyn raporttinsa
 N:o 6.

V. a. Asiainhoitaja: *S.W.*

OSLOSSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 6.

Oslossa 12 p:nä kesä kuuta 1934.

Asia: Norjan hallituskysymys ratkaisuvaiheessa?

Kuten Suomessakin radio kuluvaan kuun 9 päivän iltana kuului tiedoittavan, nostaa hallituspulan peikko päätänsä entistä uhkaavammin esille täällä. Välikysymys, jonka nykyistä edeltäneen hallituksen pääministeri, talonpoikaispuolueen parlamentaarinen johtaja Hundseid on tehnyt, koskee täällä nykyään varsin aktuellia kysymystä maataloustuotteiden hintapolitiikasta, jota velkautuneiden talonpoikien intressien ajajaksi asettunut talonpoikaispuolue kiihvaasti ajaa, kuten luonnollista on, hintojen yleisen koroituksen merkeissä. Mutta yhtä luonnollista on, että Norjassa, jossa maataviljelevä väestö muodostaa suhteellisesti varsin pienen osan maan asukkaista, näiden suuren enemmistön edut ajavat sen vastustamaan tätä talonpoikaispuolueen hintapolitiikkaa, joka suurkäräjilläkin ehdottomasti on tuomittu kärsimään tappion.

Tältä kannalta katsoen Hundseidin hallituksen kaatoyritys tuntuisi varsin toivottomalta. Hän laskee kummin-kin, että työväenpuolue, joka eittämättä mielellään näkee nykyisen hallituksen kaatuvan, välikysymyskeskustelun ai-

JAKELUOHJE:

tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaadustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaadustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

kana tekee oman epäluottamuslause-ehdotuksen. Kumpikaan näistä ehdotuksista ei tule saamaan enemmistöä, mutta aikaisemmin talvella pääministeri Mowinckel eräessä yhteydessä ilmoitti, että jos kahden samaa asiaa koskevan epäluottamuslause-ehdotuksen kannattajilla yhteensä on enemmistö, hallitus eroaa. Kun hallitus täten on saatu kaatumaan, antaa kuningas uuden hallituksen muodostamisen välikysymyksen tehneen talonpoikaipuolueen johtajan tehtäväksi - näin arvellaan herra Hundseidin resonoivan.

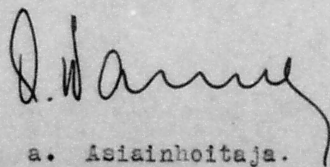
Tässä hän kuitenkin, täällä varsin yleisen porvarillisen käsityksen mukaan, laskee väärin. Ja epäilemättä on enemmän kuin luultavaa, että Mowinckel tulisi seuraajakseen kuninkaalle ehdottamaan työväenpuolueen johtajaa, suurkäräjain presidentti Nygaardsvoldia, eikä Hundseidia. Tämä olisi sopuisuudessa hänen parlamentaarisen peruskatsomuksensa kanssa (työväenpuolueen suuri vaalimenestys oikeuttaa sen ilman muuta hallituspuolueeksi, kun nykyinen hallitus kaatuu), mutta siihen viittaa myöskin hänen tunnettu antipatiansa talonpoikaipuoluetta ja varsinkin sen persoonallisuuksina verraten heikkoja johtajia kohtaan, sekä se kaikissa porvaripuolueissa laajalle levinnyt käsitys, että on parempi päästää työväenpuolue hallitukseen niin kauan kuin se voidaan sieltä parlamentaarisin keinoin saada kaadetuksikin, kuin odottaa ensi vaaleja, jotka ehkä tuovat selvän työvänenemmistön valtiopäiville.

Suuri kysymys on nyt vain, onnistuvatko hallituksen kaatajat aikeissaan, vai jäävätkö he tälläkin kertaa, kuten niin monasti ennen tänä keväänä, tappiolle. On seikkoja, jotka viittaavat kumpaankin suuntaan.

Tässä lienee parasta pidättäytyä enemmästä kannunvalan-
nasta asiassa, joka kuitenkin kukaties jo tämän raportin
Helsinkiin saapussa on ratkaistu. Sanottakoon vain, että
tiedustellessani tänä aamuna mielialoja eri puolilla, avrsin-
kin liikemaailman piireissä, voin todeta tilanteen olevan
todella erinomaisen sekavan, ja että hallitus on nyt pahem-
massa palkäässä kuin koskaan ennen tällä suurkäräjäistunto-
kaudella.

Siihen mahdollisuuteen, että Nygaardsvold (henkilökoh-
taisesti miellyttävä ja tasainen luonne) tulisi pääministe-
riksi, suhtaudutaan finanssipiireissäkin suhteellisen rauhal-
lisesti, eikä ole varmaa, että nyt syntyisi sellainen fi-
nanssipaniikki kuin v. 1928 helmikuussa ensimmäisen työväen-
puolueen hallituksen istuessa 18 päiväänsä.

Mitä Suomen etuihin tulee, tarvitsee tässä vain vii-
tata lähetystön silloisen päällikön raportteihin Hundseidin
edellisen hallituksen ajalta, joista käy ilmi se toisaalta
yltiönationalistinen ja toisaalta merkillisen horjuva tullii-
ja traktaattipolitiikka, jota tuo hallitus silloin m.m.
Suomea kohtaan harjoitti. Ei ole luultavaa, että Nygaardsvoldin hallitus tulisi meidän eduillemme läheskään yhtä
haitalliseksi.

V. a. Asiainhoitaja.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 64.

ASIA: _____

Oslossa olevan lähetystön rap. n:o 7.

V.a. Asiamies Wanne.

24/7-34.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
 7 / 51 Sal. 34
 27/7-34 3 - 1
 5 04

OSLOSSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 1100.

Oslo SSA 24 P:nÄ heinä KUUTA 19 34.

VIITTAUS:N

P:nÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

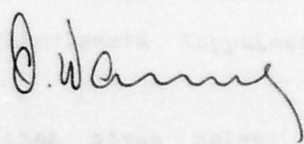
VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Norjalainen lausunto Itä-
Locarno-suunnitelmista.

Lähetystö toimittaa tämän mukana kunnioittaen Ministe-
 riölle otsakeasiaa koskevan, tähän päivätyn raporttinsa N:o
 7.

V. a. Asiainhoitaja:

OSLO.SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 7.

Oslo:ssa 24 p:nä heinä kuuta 1934.

Asia: Norjalainen lausunto Itä-
Locarno-suunnitelmista.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
7 / 51 Sal.	34
27/7-34	3 - 1 - 1
5	04

Tunnettu oslolainen päivälehti "Tidens Tegn" (vapaamiel. venstre, Hitlersympatioja omaava radikaaliluontoinen porvarillinen lehti) käsittelee tänään pääkirjoituksessaan Litvinowin ja Barthoun tunnettuja viimeaikaisia Itä-Locarnosuunnitelmia, joihin on pyritty vetämään mukaan myös Skandinavian maita. Lehti selostaa ensinnä aiotun sopimuksen sisältöä ja merkitystä ja huomauttaa siitä, että Saksassa ei sopimusta nykyään enää vastusteta läheskään yhtä innokkaasti kuin ennen. Lehden oma kantakäy ilmi kirjoituksen kahdesta viimeisestä kappaleesta, jotka suomennan tähän in extenso:

"Meidän kantamme on näissä oloissa aivan selvä: Norjalla ei ole mitään intressiä eikä mitään velvollisuutta ottaa osaa rajakysymyksiä käsittelevään takuusopimukseen valtioiden kanssa, jotka eivät ole sen rajanaapureita. Sopimuksen pääsisältönähän tulisi olemaan rajojen molempipuolinen takaaminen. Ei Ruotsin enempää kuin Norjankaan tarvitse liittyä mihinkään Itä-Locarnoon saadakseen rajansa taatuksi. Sopimuksesta olisi kyllä muuten se etu, että sekä Venäjä että Saksa palaisivat Kansainliittoon. Tämä olisi tietenkin ilahduttavaa, mutta ei voi

JAKELUOHJE:

tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

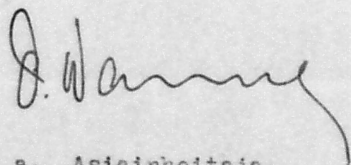
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

sanoa siitä koituvan Norjalle mitään niin huomattavaa etua, että se oikeuttaisi sen liittymisen siihen ja alistumisen siihen liittyviin uhrauksiin ja riskeihin. Jäsenyys liitossa tulisi merkitsemään alituista vaaraa ja mahdollisuutta joutua sekäantumaan sotaan ja suurvaltapolitiikkaan.

Me emme halua luopua tähänastisesta, tarkasti noudatetusta puolueettomuuslinjastamme. Kansainliiton jäsenenä olemme sitoutuneet toimimaan mukana kansainvälisessä yhteistyössä. Tämä asettaa tämänkaltaiselle kansainväliselle toiminnallemme ne rajat, joiden ulkopuolelle emme halua mennä."

Nämä sanat ovat, ainakin mikäli allekirjoittanut on kykenevä niitä arvostelemaan, hyvin edustava ilmaus yleiselle norjalaiselle poliittiselle opinionille.

V. a. Asiainhoitaja.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C4

ASIA:

Oslon olevan lähetysten raportti n:o 8.

Ministeri Wæolijoki

18/10. 1937.

OSLOSSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 8.

Oslossa 18 p:nä lokakuuta 1934.

8 / 57 Sal. Ö. 34.

Asia: Norjan kunnallisvaalit.

18/10.34

5 C4

Vaikka lopullinen tulos saadaan vasta ensi sunnuntaina 21 p. on syytä tehdä selkoa nyt jo, koska lopputulos ei suuresti voi asiaa muuttaa.

	1934	1931	valt.vaalit	1933
Porvarilliset puolueet %	51,97	53,79		53,68
Työväen puolueet %	45,51	42,90		46,31

Osanotto vaaleihin oli noin 84 %.

Vaaleja on seurattu tavattomalla mielenkiinnolla kaikissa piireissä. Tahdottiin nähdä, onko työväenpuolue edelleen vahvistunut viime vuoden valtiollisten vaalien jälkeen, jolloin se sai lähes puolet edustajapaikoista eli 69 150:stä. Ja toinen arka kysymys oli, saavatko he Oslon kaupungin valtuutossa enemmistön.

Mitä ensimmäiseen kysymykseen tulee, niin vaalit mielestäni osoittivat työväenpuolueen ennallaan pysymistä valtiollisiin vaaleihin verraten. Tosin oikeistopuolueet luulevat voivansa todeta alaspäinmenoa, mutta on huomattava, että työväestä ei ole muuallakaan kunnallisvaaleissa saavuttanut samaa äänimäärää kuin valtiollisissa vaaleissa ja kun erotus on siksi pieni kuin

JAKELUOHJE:

tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

0,80 % on sen epäoikeutetumpaa puhua taaksepäin menosta.

Mitä taas Oslon vaaleihin tulee niin niissä oli työväenpuolueella täydellinen menestys. Noin 140.000 annettua ääntä jakaantuivat seuraavasti:

	ääniä	edustajia	
	1934	1934	1931
Työväenpuolue	70.912	43	41
Höire	56.571	35	39
Venstre	5.726	3	3
Kansallinen kokoomus	5.298	3	1
Kommunistit	914	-	-

Kansalliseen kokoomukseen kuuluu Qvislingin fascistit, vaapaamielinen kansanpuolue ja talonpoikaipuolue. Se on mennyt enemmän taaksepäin kuin mikään muu puolue, sillä viime valtiollisissa vaaleissa samalla kokoomuksella oli Osllossa vielä 9,211 ääntä.

Kun eilen tapasin erään oikeistolaisen, ilmoitti hän porvarillisten olevan kovin huolissaan Oslon vaalien tuloksesta. Mutta itse puolestaan hän sanoi olevansa tyytyväinen, että näin kävi. "Työväenpuolue tulee varmasti tekemään niin paljon tyhmyyksiä, että ihmisten silmät aukenevat eikä tarvitse enään pelätä työväenpuolueen saavan enemmistöä vuoden 1936 valtiollisissa vaaleissa. Tosin tämä koe tuntuu raskaasti meidän porvariön kukkaroissa, lisäsi hän, mutta se koulu on käytävä."

Mitä tulee näiden vaalien vaikutukseen valtiolliseen elämään, niin on mahdollista että vaalit saavat laajakantoisenkin seurauksen. Johtava oikeiston äänenkannattaja kirjoittaa tänään, että on syytä miettiä, eikö työväenpuolueelle olisi annettava myöskin hallitus. Olisi juotava koko kalkki yhtäikaa,

että päästäisiin terveisiin yhteiskunnallisiin oloihin. En ole vielä tavannut pääministeri Mowinckeliä, mutta jos tunnen hänet oikein, niin ei hän vain ilman muuta jätä hallitusohjaksia. Hän on ilmeisesti entisellä kannallaan, että hän väistyy ainoastaan saadessaan eduskunnalta epäluottamuslauseen. Ja se ei ole niinkään helposti aikaansaataavissa, sillä varsinkin talonpoikaispuolue pelkää työväenpuolueen valtaanpääsyä. Sehän nähtiin viime kesänä, kun oikeisto uhkasi yhtyä talonpoikaispuolueen epäluottamuslauseeseen, niin peruutti talonpoikaispuolue ehdotuksensa. Kuningas on nimittäin sanonut, että jos hallitus saa epäluottamuslauseen, antaa hän hallituksen muodostamisen Stortingetin presidentille Nygaardsvoldille, joka on sosialidemokraatti.

Lopuksi pieni vaalikasku: Eräässä vaalipiirissä olivat naiset laatineet oman listansa, jossa oli 8 nimeä, kaikki naisia. Se sai - 8 ääntä.

M. W. Mowinckeli

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 57

OSASTO: C 4

ASIA:

Oslissa olevan lähetysten raportti n:o 9.

Ministeri Tuolijoki

20/10.1977.

OSLO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 1482.

9 / 57 Sal. D. 37.

Oslo Ssa 30 P:NÄ loka KUUTA 19 34.

2/11. 37

VIITTAUS:N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

5 C4.

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Taloudellinen katsaus.

Lähetystö toimittaa tämän mukana kunnioittaen
Ministeriölle otsakeasiaa koskevan, tänään päivätyn
raporttinsa N:o 9.

Ministeri: *W. W. W. W.*

Tämä valokopio on tehty...

OSLOSSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 9.

Oslossa 30 p:nä loka-kuuta 1934.

9 87 Sal. B. 34.

Asia: Taloudellinen katsaus.

8/11.34

5

C4

Norjan talouselämä on suurin piirtein kehittynyt suotuisempaan suuntaan kuin oli syytä otaksua yleisen lamakauden alkessa. Olihan syytä pelätä, että Norjan pääasialliset tulot: laivakulusta, kalastuksesta ja puutavarateollisuudesta niin suuresti supistuisivat, että koko valtiotalous joutuisi vaaraan. Näin ei ole kuitenkaan käynyt.

Laivakulku on kehittynyt tänä vuonna niin suotuisaan suuntaan, että käyttämättömän tonniston määrä viime kuussa oli ai-noastaan 360.000 tonnia, kun se syyskuussa viime vuonna oli 682.000 ja vuonna 1932 1.311.000 tonnia. Ja samaan aikaan on Norjan laivasto huomattavasti lisääntynyt. Vaikka rahdit ovatkin olleet alhaiset ja kilpailu ankara, on Norja kuitenkin viime aikoina voinut saavuttaa jotenkin entiset tulot laivakulustaan.

Mitä valaanpyyntiin tulee oli se kokonaan lopetettu 1932 - 1933 pyyntikauden aikana, mutta senjälkeen on taas alettu vaikkakin pienemmässä mittakaavassa. 1934 on tulot valaanpyynnistä arvioitu 36 miljoonaksi kruunuksi, kun ne 1932 olivat vain 6 milj. kr., mutta 1931 kokonaista 99 milj. kr. Viime pyyntikauden valaanöljyn myynnissä oli suuria vaikeuksia, mutta

JAKELUOHJE:

tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

elokuussa osti Saksa 150.000 tonnia ja nyt lokakuussa 50.000 tonnia. Hinta lienee ollut 10 punttaa tonnilta ja maksu suoritettane pääasiallisesti siten, että Norja ostaa Saksan laivaveistämöiltä uusia laivoja ja korjauttaa vanhoja. Täällä kerrotaan, että Saksa on varastoinut tämän suuren rasvamäärän "vastaisten tarpeiden varalle".

Kauppataase

Syy siihen, että Norja on näinkin hyvin suoriutunut lamakaudesta on se, että Norja vie ulos pääasiallisesti raaka-aineita ja puolivalmisteita, jotka ovat välttämättömiä kansainväliselle kaupalle. Vienti on tämän vuoden 8 ensimmäisenä kuukautena ollut 370 milj. kr., kun se viime vuonna vastaavana aikana oli 350 milj. kr. Vientitavarat ovat olleet: kala ja kalatuotteet, nahat ja vuodat, puunjalostustuotteet, malmit, kemialliset tuotteet ja metallit. Tuonti on pysynyt verrattain kohtuullisena, tänä vuonna 8 kuukaute-na 480 milj. kr. vastaten 431 miljoonaa viime vuotena. Tuonti on suureksi osaksi ollut tuotantoa varten kuten laivoja ja raaka-aineita teollisuudelle.

Maanviljelys ja kaalastus.

Mitä maan sisäisiin taloudellisiin oloihin tulee, niin on täällä kuten muuallakin maanviljelijäin asema ollut huono. Ei kuitenkaan niin huono kuin sellaisissa maissa, joissa maataloustuotteet muodostavat suuren osan viennistä kuten esimerkiksi Tanskassa. Maanviljelystä on koetettu auttaa erilaisilla järjestelyillä kuten voin sekoituspakolla margariiniin, kulutusmaidolle asetetulla maksulla, joka tulee voimeijerien hyväksi y.m. Sato oli tänä vuonna keskinkertaista suurempi, mutta sateinen syksy vähensi suuresti sen arvoa. Vielä nytkin näkee kuhilaita pelloilla. Huonot säät ovat

olleet myöskin kalastukselle haitallisia.

Raha-
talous

Pankkien toiminnassa ei ole vielä ollut huomattavissa sitä helpotusta, jota voisi odottaa taloudellisen toiminnan elpyessä. Norjan pankin valuuttareservi supistui vuoden alkupuolella ja antolainaus kasvoi. Pankin valuuttareservi oli melkein lopussa elokuulla, mutta syyskuulla se taas kasvoi. Tämän aiheutti suuren paperi- ja selluloosayhtiön Unionin Lontoossa saama laina 1.150.000 puntaa. Lainalla, jonka korko on $5 \frac{1}{2} \%$ ja kurssi 98 %, on tarkoitus konvertoida aikaisempi $6 \frac{1}{2}$ prosentin laina.

Yksityispankkien bilansseissa on säästöönpanot näkyneet vähenevän aina syksystä 1933 alkaen. Elokuussa 1933 olivat ne 802 milj. kruunua, mutta samaan aikaan tänä vuonna 734 milj. Viime aikoina ovat ne taas kuitenkin alkaneet kasvaa.

W. Holijoki